

Hyväksytty puoluehallituksen kokouksessa 20.1.2019

Kaupunkiseudut koko Suomen kehityksen moottoreina

Kokoomuksen kaupunkipoliittinen ohjelma

Sisällysluettelo

Johdanto	2
Kokoomuksen 10 lupaus tulevaisuuden kaupungeista	3
Ketterä ja mahdollistava kaupunkipolitiikka	5
Yrittäjyystavallinen ja kansainvälinen kaupunki.....	6
Korkean osaamisen kaupungit	8
Saavutettavuus ja hyvät yhteydet kaupunkien välillä	9
Sujuva liikkuminen kaupungeissa	11
Kestävän kaupunkikehityksen työkalut	12
Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimusten kehittäminen	12
Asuntopolitiikan suunnanmuutos	13
Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus ja sääntelyn keventäminen	14
Kaupunkien kasvun rahoitus	15
Vähäpäästöiset kaupungit	16
Hyvinvoivat asukkaat.....	18

Johdanto

Kaupungistuminen ja kaupunkien merkityksen kasvu ovat tosiasioita. Kaupunkien merkitystä korostaessaan Kokoomus ei halua asettaa vastakkain erilaisia alueita. Puolue tunnistaa yhtä lailla kehittyvän maaseudun, pienten kuntien ja seutukaupunkien kehittämistarpeet. Jokainen alue on arvokas vahvuksineen ja ominaispiirteineen. Mutta menestyvää aluetta, suurta tai pientä, ei ole ilman elinvoimaista keskuskaupunkia.

Kokoomuksen tavoitteena on, että kaupungit menestyvät, luovat hyvinvointia ja kasvavat kestävästi. Näiden tavoitteiden edistämiseksi seuraavan hallituksen keskeinen tehtävä on toteuttaa monipuolista kaupunkipolitiikkaa kaupunkien ja alueiden erilaisuus tunnistaen, kumppanuutta edistäen ja toimintatapojen uudistumiseen kannustaen.

Tähän ohjelmaan on koottu toimia, joilla kokoomus haluaa edistää kaupunkien kehitystä ja hyvää elämää kaupungeissa. Nyt on kaupunkien aika!

Kokoomuksen 10 lupasta tulevaisuuden kaupungeista

1. Globaali kehitystrendi on, että kaupunkien rooli muuttuu kestävän kehityksen ja kasvun mahdollistajaksi. Kaupunkipolitiikan asemaa vahvistetaan kaiken hallinnon läpäisevästi valtakunnallisessa päätöksenteossa. Kaupunkien kasvuun kohdistuvat haasteet ja ratkaisumahdollisuudet nostetaan keskeiseksi osaksi hallitusohjelmaa.
2. Yritysmuutos, kansainvälisyys sekä uusimman tiedon ja hyvien käytäntöjen hyväksikäyttö ovat kaupunkikehityksen johtavia periaatteita. Haluamme vahvistaa kaupunkien roolia elinvoiman ja kilpailukyvyyn vauhdittajina.
3. Kaupunkien roolia osaamiskeskittymänä ja innovaatioympäristönä vahvistetaan lisäämällä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, elinkeinoelämän sekä julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyön kannustimia.
4. Kaupunkien saavutettavuudesta huolehditaan rakentamalla kaupunkikeskusten välisiä nopeita junayhteyksiä. Kansainväliset yhteydet toimivat parhaiten lentokenttien ja satamien kautta. Lisäksi kaupunkiseutujen sisäisen liikenteen sujuvuutta lisätään tukemalla joukkoliikennettä.
5. Asuntopolitiikassa on tehtävä suunnanmuutos - tarvitsemme toimivampia asuntomarkkinoita. Kuntien kaavoitusta sekä kasvun kannustimia on vahvistettava, jotta saamme riittävästi uusia asuntoja kasvukeskuksiin. Yhteiskunnan tuki asumisessa on suunnattava nykyistä tarkemmin sitä eniten tarvitseville.
6. Kaupunkiseutujen ja valtion välistä suoraa MAL-sopimuskäytäntöä jatketaan suurimmilla kaupunkiseuduilla. Sopimuksilla on tuettava entistä paremmin kasvun vastaanottamista ja sen vaatimia investointeja. Sopimuskäytäntö kirjataan lakiin maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uudistuksen yhteydessä. MRL:n uudistuksessa myös selkeytetään, yksinkertaistetaan ja nopeutetaan kaavoitusprosesseja ja maankäyttöperiaatteita. Maakuntakaavan on oltava yleispiirteinen ja strategisesti ohjaava.
7. Kaupunkien rahoituksessa otetaan huomioon väestönkasvu ja sen tuomat palveluiden kysyntä ja investointitarpeet.
8. Kaupunkien rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa on ratkaiseva. Tavoitteeksi asetetaan, että mahdollisimman moni kaupunki on hiilineutraali jo 2030-luvulla. Muutokset on mahdollista saada aikaan vain laajalla kumppanuustoiminnalla ja kaikkien toimijoiden yhteistyöllä, joka tuottaa ja ottaa käyttöön uusia yhteiskunnallisia innovaatioita.

9. Tavoite on selkeä: kaupungit ovat hyvän elämän ympäristöjä, joissa palvelut toimivat, asuinalueet ovat viihtyisiä ja ihmiset osallistuvat ja vaikuttavat. Kaupungeissa toteutuva kulttuuri-, liikunta- ja tapahtumatarjonta on vilkasta. Segregaatiota ehkäistään.
10. Kaupunkien johtamista ja demokratian käytäntöjä vahvistetaan pormestarimallilla.

Ketterä ja mahdollistava kaupunkipolitiikka

Kaupunkien uudistumiskyvystä tulee huolehtia. Suomi tarvitsee kaupunkinsa talouskasvun vetureiksi, osaamiskeskittymiksi ja kansainvälisesti aktiivisiksi innovaatiokiihdyttämöiksi. Kaupungit ovat meille koti, jossa lapsemme leikkivät ja oppivat. Kaupungit ovat myös opiskelu- ja työmahdollisuuksien luoja. Kaupungit pääsevät esiin kulttuurien näyttämöinä sekä ihmisten ja ideoiden kohtaamispaikkoina. Kaikkiaan kaupungissa on helppo toimia, osallistua ja vaikuttaa.

Tälle on systemaattisesti luotava tilaa. Muuttuvassa nopeatempoisessa toimintaympäristössä kaupunkien toimintatavat kaipaavat uudistusta. Kaupunkeja ei tule nähdä perinteisesti vain hallintona ja palvelujen tuottajana, vaan alustana, joka mahdollistaa osallistumisen, yhteiskehittämisen, innovoinnin ja referenssien syntymisen. Jos aiemmin toiminta on ollut helpointa rakentaa valtio- tai kaupunkitoimijan kautta, nyt meillä on käytössä työkalut, joilla voimme lähteä ratkomaan ongelmia ilmiöiden ja ihmisten kautta. Kaupunkien kehittämisessä on myös kyettävä ylittämään perinteiset raja-aidat, sillä kaupunkipolitiikan kysymykset ovat usein monia yhteiskunnan aloja läpileikkaavia.

- Kaupunkipolitiikkaa sitoudutaan tekemään poikkihallinnollisesti niin, että kaupunkien näkökulma tunnistetaan nykyistä paremmin niitä koskevissa asioissa kaikilla hallinnonaloilla. Hallitusohjelmaan sisällytetään kaupunkipoliittiset tavoitteet.
- Vahvistetaan kaupunkipolitiikan asemaa valtakunnallisessa päätöksenteossa. Kootaan kaupunkipolitiikan kokonaisvastuu yhdelle ministerille.
- Kaupunkien roolia edelläkävijöinä tuetaan. Kaupunkipolitiikan lähtökohtana on kaupunkien laaja, yleinen toimivalta ja vahva itsehallinto. Kaupunkien investointeihin sekä edelläkävijäroolin mukaisiin palveluihin ja kehittämiseen turvataan riittävä rahoitus.
- Valtio luo tilaa kaupunkien keskinäiselle yhteistyölle ja hyvien käytäntöjen vaihdolle.
- Valtio sitoutuu siirtämään painopistettä hierarkkisesta ohjauksesta kaupunkien ja valtion väliseen aitoon kumppanuuteen ja suoraan sopimukselliseen yhteistyöhön. Suurilla kaupungeilla tulee olla suora neuvotteluyhteys valtion ja hallituksen kanssa ja edustus keskeisissä hankkeissa.
- Selvitetään mahdollisuutta vahvistaa valtion ja kaupunkiseutujen kuntien, elinkeinoelämän sekä yliopistojen yhteistyötä esimerkiksi Iso-Britannian City Deal -malliin perustuen.
- Luotetaan kuntiin, kuntalaisiin ja kuntademokratiaan. Norminpurkua jatketaan määrätietoisesti eri sektoreilla. Lisävelvoitteiden sijaan ratkaisuja haetaan mahdollistamisesta. Kaupungissa saa tehdä!

- Kaupunkien toiminnan yleistä dynaamisuutta lisätään arvioimalla valituskäytäntöjä, lyhentämällä käsittelyaikoja sekä luomalla kannustimia.
- Kokeilukulttuuria vahvistetaan ja hyviksi osoittautuneita kokeiluja jatketaan.
- Edistetään aktiivisesti uusia kumppanuuksia ja innovatiivisuutta hyödyntäviä toimintamalleja, kuten allianssimalli, elinkaarimalli, public-private -partnership, vaihtoehtoiset rahoitusmallit, kehittämisalustat ja kokeilut sekä innovatiiviset ja ketterät hankinnat.
- Rakennetaan eläviä yhteyksiä ympäröiviin toimijoihin. Ihmiset, yritykset, korkeakoulut, ja järjestöt kutsutaan mukaan kaupunkikehitykseen ja auttamaan pulmien ratkaisussa.
- Kaupunkipolitiikassa sitoudutaan läpinäkyvyyteen ja avoimuuteen.
- Luodaan uusia osallistumisen ja yhteiskehittämisen muotoja, jotta ihmiset voivat vaikuttaa itseään lähellä oleviin asioihin. Kaupungin keskeinen tehtävä on toimia asukkaidensa demokraattisena yhteisönä.
- Tuetaan kaupunkien johtamisen kehittymistä. Kannustetaan tiedolla johtamiseen ja eri yliopistojen sekä Kuntaliiton tuottaman kaupunkitutkimustiedon hyödyntämiseen.
- Kaupunkien johtamista ja demokratian käytäntöjä vahvistetaan pormestarimallilla.
- Tunnistetaan ja sallitaan kaupunkien erilaisuus. Siirrytään yhdenmukaisista malleista räätälöityihin ratkaisuihin, kuten metropolialueen erityiskysymykset. Huomioidaan sopimuksissa, normiohjauksessa ja resurssiohjauksessa kaupunkien väliset erot.

Yrittäjäystävällinen ja kansainvälinen kaupunki

Toimivat kaupunkiseudut houkuttelevat yrityksiä. Yritykset hyötyvät saman alan toimijoiden kasautumisesta samalle alueelle sekä kaupungin koon ja monipuolisuuden tarjoamista eduista. Yhdessä nämä selittävät kaupungeissa toimivien yritysten korkeampaa tuottavuutta. Suuremmat kaupungit ovat taloudellisesti tehokkaampia laajempien tavara- ja työmarkkinoiden, erikoistumisen mahdollisuuksien, tehokkaan logistiikan sekä eri ideoiden törmäysten tuottaman innovaatiopotentialin ansiosta.

Toimivan kaupunkirakenteen lisäksi kaupungeissa on huolehdittava yritysten toiminnan perusedellytyksistä: sopivien toimitilojen tarjonnasta, osaavan työvoiman saatavuudesta sekä hyvästä kansallisesta ja kansainvälisestä saavutettavuudesta. Kaupungit ovat parhaimmillaan innovaatioalustoja, joissa yksityinen, julkinen ja kolmas sektori toimivat yhdessä edistäen toistensa toimintaedellytyksiä. Menestyvät yritykset luovat hyvinvointia koko kaupunkiseudulle. Siksi kaupunkien kannattaa edistää

yri­tysten toimintaa yhteistyössä, mitä tehdäänkin useilla kaupunkiseuduilla esimerkiksi yhteisten kasvuyhtiöiden kautta. Varsinkin kansainvälisessä markkinoinnissa yhteistyö korostuu.

Kaupungit ovat merkittävä toimija myös paikallisilla markkinoilla. Kaupunkien on tunnistettava tämä roolinsa ja toimittava sen mukaan vastuullisesti. Kaupunkien ei ole syytä tehdä itse asioita, jos tarjolla on toimivat palvelumarkkinat. Tällöin kaupunkien on turha mennä omilla yrityksillään itse markkinoille. Pilkkomalla hankintoja nykyistä pienemmiksi kokonaisuuksiksi sekä hyödyntämällä palveluseleitä mahdollistetaan myös pk-sektoreiden osallistuminen kilpailutuksiin. Lisäämällä samalla ketterien- ja innovatiivisten hankintatapojen käyttöä parannamme hankintojen vaikuttavuutta ja luomme mahdollisuuksia menestyvälle yritystoiminnalle.

Kaupungin tukea tarvitaan erityisesti yrittäjyyden alkuvaiheessa. Yrittäjyyskasvatuksella kannustetaan yrittäjyyteen. Laadukkailla neuvontapalveluilla autetaan puolestaan yrittäjien ensiaskelia. Kaupungit voivat tarjota myös esimerkiksi yritystoiminnan alkuvaiheessa subventoituja tiloja ja erilaisia kiihdyttämöjä startupeille.

Osaavan työvoiman houkuttelevuus on laadukkaan elinympäristön menestystekijä. Tämä sisältää monipuoliset asuntoratkaisut, turvallisen ja viihtyisän asuin­ympäristön, hyvän joukkoliikenteen sekä toimivat julkiset ja yksityiset palvelut myös englanniksi.

Suomi kilpailee muiden maiden kanssa yritysten sijoittumisessa. Keskeisiä tekijöitä yritysten päätöksenteossa on vakaa, turvallinen ja ennakoitava toimintaympäristö, verotus, osaava työvoima sekä raaka-aineiden saatavuus ja logistiikka. Avoimuus kansainvälisille markkinoille on ehto kasvuhalu­kaille yrityksille. Suurin osa yrityksistä sijoittuu kaupunkeihin ja näiden houkuttelevuus ja ilmapiirin avoimuus ulkomaisille investoinneille ja työntekijöille on keskeistä.

Kaupungeilla on merkittävä rooli Suomen TKI-panosten nostamisessa 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Älykkään kaupungin hankkeet muun muassa Oulussa, pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Tampereella ovat hyviä esimerkkejä innovaatioekosysteemeistä, jotka houkuttelevat kansainvälisiä suuryrityksiä investoimaan alueille luoden kasvumahdollisuuksia myös paikallisille yrityksille.

- Datainfrastruktuurin kehittäminen tarjoaa yrityksille mahdollisuuksia uusien teknologia- ja palvelu­innovaatioiden toteuttamiseen. Suomen kattava tietotekninen infrastruktuuri ja ainutkertaiset data-aineistot tarjoavat tähän ainutlaatuisen mahdollisuuden.
- Pilkkotaan hankintoja pienemmiksi ja lisätään palveluseleiden käyttöä, jotta myös pk-yritykset voivat osallistua kilpailutuksiin.
- Kaupunkien on omassa palvelutuotannossaan hyödynnettävä markkinoita. Kaupunkien omien yhtiöiden ei pidä vääristää toimivia palvelumarkkinoita.

- Vahvistetaan kokeilukulttuuria. Lainsäädännön ja julkisten hankintojen on mahdollistettava pienimuotoiset kokeilut, joissa voidaan kokeilla joustavasti uusia tuotteita ja palveluita.
- Lisätään ketterien ja innovatiivisten hankintojen käyttöä.
- Tiivistetään suurten kaupunkiseutujen ja Business Finlandin yhteistyötä muun muassa investointien edistämiseksi.
- Tuetaan innovaatioekosysteemien syntyä kaupunkiseuduilla
- On panostettava vieraskielisen työvoiman houkutteluun, kouluttamiseen ja työllistämiseen.
- Tarjotaan yritysten ja kansainvälisten osaajien tarvitsemat palvelut mahdollisimman laajamittaisesti myös englannin kielellä.
- Tarjotaan englanninkielisiä päiväkotij- ja koulupaikkoja nykyistä enemmän. Ylioppilastutkinto tulee voida suorittaa myös englanniksi.
- Suomea ja Suomen kaupungeja on markkinoitava voimakkaammin loistavina paikkana työskennellä. Etuina on mm toimiva yhteiskunta, viihtyisä ympäristö, koko ajan kansainvälisemmiksi kasvavat kaupungit, hyvä työn ja vapaa ajan tasapaino työelämässä sekä lähellä asuinympäristöjä oleva puhdas luonto.

Korkean osaamisen kaupungit

Maamme menestykselle keskeisestä tutkimuksesta ja tuotekehityksestä noin 80 prosenttia tapahtuu kaupunkiseuduilla. Korkean osaamisen, tutkimuksen ja innovaatioiden keskittymät ja näihin perustuvat korkean lisäarvon työpaikat syntyvät luontevasti kaupunkeihin.

Tulevaisuudessa innovaatiot syntyvät yhä enemmän yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa. Tämä edellyttää riittävää kriittistä massaa. Kaupungit ovat alustoja, joissa korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten, elinkeinoelämän sekä julkisen ja kolmannen sektorin yhteiskehittäminen ja tiedon yhteistuottaminen tapahtuu.

Innovatiivisia yrityksiä, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia sekä julkisia ja kolmannen sektorin toimijoita yhdistävät ekosysteemit ovat tärkeässä roolissa talouskasvun vauhdittajina sekä elinkeinorakenteen monipuolistamisessa. Kun tiedon tuottajat ja hyödyntäjät toimivat jatkuvassa vuorovaikutuksessa, tutkimuksen laatu ja vaikuttavuus vahvistuvat ja syntyy luontevia mahdollisuuksia kaupallistettaville innovaatioille.

Korkeakoulujen työnjaosta sopiminen, eri toimijoiden yhteiset tutkimus- ja opiskeluympäristöt, teknologinen kehitys ja avoimet toimintatavat ovat suuntia, jotka johtavat tutkimuksen ja sen infrastruktuurien laadun nousuun. Näin Suomella ja suomalaisilla kaupungeilla on tarjota kansainvälisesti kiinnostavia ja kilpailukykyisiä tutkimusympäristöjä, ja kotimaan ulkopuolelta saatava tutkimus- ja innovaatorahoitus kasvaa merkittäväksi tulevaisuuden voimavaraksi.

- Kaupunkien uudistumiskyky, houkuttavuus ja kestävä kasvu edellyttävät korkeakoulujen huomioimista kaupunkipolitiikassa.
- Edistetään kaupunkien, elinkeinoelämän ja korkeakoulujen yhteistyötä. Tämä mahdollistaa vaikuttavamman tutkimusyhteistyön, osaamisen ja innovaatioiden ekosysteemien rakentamisen sekä koulutustarjonnan suuntaamisen työelämän vaatimuksia vastaavasti.
- Käytetään myös valtion innovaatorahoituksen instrumentteja osaamisen, elinvoiman ja uudistumiskyvyn lisäämiseksi juuri kaupungeissa. Edistetään korkeakoulujen, yritysten, tutkimusorganisaatioiden, kaupunkien ja kolmannen sektorin sitoutumista kehittämistyöhön.
- Pidetään TKI-tehtävät kaupunkien hallussa. Kaupungeilla tulee olla mahdollisuus osallistua muun muassa korkean osaamisen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan edistämiseen sekä elinkeinojen kehittämiseen, invest promotion -toimintoihin sekä kasvurahastojen käyttöön.
- Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminta ja työelämälähtöinen koulutus palvelevat erityisesti PK-yritysten uudistumista. Tuetaan ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan laadun paranemista valtion rahoituksella sekä tuomalla kaupungit ja ammattikorkeakoulut läheisempään yhteistyöhön esimerkiksi älyliikenteen, sijaintipohjaisten palvelujen ja kulttuuritapahtumien kehittämisessä.
- Kaupunkien on tuettava alue- ja alakohtaisten osaamiskeskittymisten luomista sekä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistyötä tiivistävien kampusrakenteiden kehittämistä. Osaamiskeskittymissä yksityisten ja julkisten toimijoiden osaamiset ja resurssit yhdistyisivät toisiaan täydentäväksi kokonaisuudeksi. Tämä edellyttää kaupungeilta strategiaa valintoja osaamisen ja tutkimuksen painopisteistä.

Saavutettavuus ja hyvät yhteydet kaupunkien välillä

Suomen kilpailukyvyn kannalta on keskeistä, että yhteydet kaupunkien välillä toimivat sekä Suomen sisällä että rajojen yli. Suomen saavutettavuus ja kansainväliset yhteydet ovat keskeisessä asemassa hyvinvointimme takaavan kasvun ja työllisyyden takaamiseksi.

Kaupunkiverkostolle ja koko maallemme merkittävän Helsinki-Vantaan lentoaseman kehittäminen ajanmukaisesti on varmistettava. Suomen eri alueiden saavutettavuus turvataan pidemmällä aikavälillä erityisesti nopeita raideyhteyksiä kehittämällä ja siihen muita liikennemuotoja kytkemällä. Eri liikennemuotojen kehittämistä pitää tehdä kokonaisuutena elinkeinoelämän ja palveluiden kehittämisen näkökulmasta.

Keskeisten raidehankkeiden tarkoituksena on nopeuttaa kasvukeskusten välisten yhteyksien lisäksi myös muidenkin alueiden raideliikennettä ja vähentää liikenteen päästöjä. Suomen kasvihuonepäästöistä noin 20% tulee kotimaan liikenteestä (pois lukien maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätalous). Valtaosa liikenteen päästöistä syntyy tieliikenteessä.

Työssäkäyntialueita voidaan laajentaa toisaalta etätyömahdollisuuksien ja toisaalta liikenneyhteyksien paranemisen myötä. Molemmissa tapauksissa keskeistä on riittävän nopeat ja ruuhkattomat yhteydet virtuaalisesti tai fyysisesti. Toimivien yhteyksien avulla myös ihmiset löytävät todennäköisemmin itselleen mielekästä työtä.

Keskeisintä tieverkkoa ja satamien liikenneyhteyksiä kehitetään parlamentaarisen 12-vuotisen suunnitelman pohjalta. Elinkeinoelämälle tarpeellisten meriyhteyksien tulee olla riittävällä tasolla auki aina. Jäänmurron, liikenteen ohjauksen ja luotsauksen palvelutaso tulee varmistaa kaikissa olosuhteissa.

Iso kysymys on se, miten isot ja pitkäaikaiset liikennehankkeet rahoitetaan. Myös perustienpidossa on edelleen merkittävästi korjausvelkaa, jota on kurottava umpeen liikenneturvallisuuden ja elinkeinoelämän tarpeita priorisoiden. Tarvitaan pidempiaikainen 12-vuoden liikennejärjestelmäsuunnitelma. Lisäksi Kokoomus suhtautuu positiivisesti hankeyhtiömallien ja uusien liikenteen rahoitusvaihtoehtojen selvittämiseen.

- Kasvavien kaupunkiseutujen välisiä junayhteyksiä nopeutetaan. Turun ja Helsingin väliselle sekä Helsingin ja Tampereen väliselle ”tunnin junalle” etsitään toteutuskeinot, kuten myös nopeille itäradoille suunnittelun edetessä. Kaikkien nopeiden raideyhteyksien tarkoituksena on alueen saavutettavuus ja rataverkon luotettavuuden parantaminen. Kaikkien nopeiden raideyhteyksien tarkoituksena on kyseisiä yhteyksiä laajemman alueen saavutettavuus ja rataverkon luotettavuuden parantaminen.
- Rataverkon kehittäminen kytketään EU-tason suunnitteluun ja rahoitukseen. Päärata tulee saada osaksi Euroopan TEN-T ydinkäytäväverkostoa. Tällä on merkitystä myös Pohjois-Suomen saavutettavuudessa.
- Helsingin päärautatieaseman kapasiteetti ja rakenne muodostavat epävarmuustekijän koko rataverkon toimintavarmuudelle. Pääkaupunkiseudun ratahankkeita tulee tarkastella

kokonaisuutena, jotta lentoradan, päärautatieaseman ratapihan, Pasilan - Ilmalan alueiden ja Pisara-radan sekä pääraideyhteyksien kokonaisuus toimii.

- Laajojen hankkeiden osalta on otettava käyttöön budjettirahoituksen ulkopuolisia rahoitustapoja, kuten hankeyhtiömalli.
- Pidemmän aikavälin suunnittelussa on raideratkaisujen ohella arvioitava myös muita tulevaisuuden kustannustehokkaita ja ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja. Esimerkiksi vähäpäästöinen ja automatisoitu julkinen liikenne sekä raskas liikenne omilla maantiekaistoilla. Tällaista väyläkapasiteettia voidaan joustavammin avata muulle liikenteelle kuin rataverkkoa.
- Digitalisaatio ja tulevaisuuden palvelut - viestintäverkot ovat palveluiden perusinfrastruktuuria ja kasvun edellytys.
- Kaavoituksessa on otettava nykyistä ennakoidumpi ote digitaalisen infran rakentamiseen. Uudenlaisten kevyempien rakentamismenetelmien, kuten mikrosahaus, käyttöönottoa ei tule tarpeettomasti hidastaa. Jotta moderni tietoliikenneinfrastruktuuri laajenisi vaaditulla nopeudella, on sen rakentamista koskevaa lupa- ja sääntelykäytäntöjä yhtenäistettävä ja kevennettävä. Tämä koskee erityisesti kuntatasoa. Esimerkiksi ilmoitusmenettelyllä tapahtuvaa tiealueella työskentelyä on laajennettava.
- Viestinnän infrastruktuurin rakentaminen pitää myös suunnitella ja toteuttaa aina liikenneinfran ja muun yhteiskunnallisen rakentamisen yhteydessä. Käytännössä aina kun maa on rakentamisen johdosta auki, pitäisi myös valokuitukaapelia asentaa liikenneyhteyksien ja muun infrastruktuurin yhteyteen. Kaupunkisuunnittelussa ja alueiden kehittämisessä tämä pitää ottaa huomioon nykyistä paremmin.

Sujuva liikkuminen kaupungeissa

Kaupunkiseutujen sisäiset liikenneyhteydet takaavat asukkaiden sujuvan arjen ja kaupungin toimivuuden. Päivittäisten matkojen sujuvuus lisää sekä asukkaiden hyvinvointia että yritysten tuottavuutta. Käyttäjän kannalta matkaketju ja matkustusmukavuus ratkaisevat: keskeiseksi periaatteeksi on otettava sujuva ja nopea vaihtaminen liikkumismuodosta toiseen. Seutujen sisäiset joukkoliikenteen laadukkaat ja nopeat yhteydet luovat edellytykset kaupunkien kestäväälle kasvulle. Autoilun osalta on edistettävä liikenteen sujuvuutta sekä ajoneuvojen vähäpäästöisyyttä ja yhteiskäyttöä. Myös kaksipyöräisten päästöttömien kulkumuotojen osuutta tulisi kaupungeissa tukea ja kasvattaa.

Seutujen sisäisillä hankkeilla on keskeinen merkitys alueen kilpailukyvyyn, viihtyvyyden ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Suurilla kaupunkiseuduilla on parhaillaan joko suunnitteilla tai toteutuksessa useita kaupunkien sisäisiä raideliikenteen joukkoliikennehankkeita. Valtion tulisi osallistua aiempaa voimakkaammin kaupunkiseutujen kestävästä liikennejärjestelmän investointeihin ja joukkoliikenteen rahoittamiseen. Suurimmat kaupungit huolehtivat käytännössä täysin yksin joukkoliikenteensä rahoituksesta.

Kaupungit ovat innovaatioiden kokeilulaboratorioita myös liikenteen osalta. Jäykkä sääntely ei saa luoda esteitä uusien liikkumistapojen ja -välineiden synnylle.

- Kaupunkien sisäisissä infrahankkeissa hyödynnetään hankeyhtiömallia, jossa liikennehanke rahoitetaan osittain kehittämällä yhtiön haltuun siirrettyä maaomaisuutta uuden yhteyden varrelta.
- Korotetaan kaupunkien joukkoliikennetukea. Kohdennetaan tukea perinteisen joukkoliikenteen lisäksi myös ympärivuotisten kaupunkipyöräjärjestelmien käyttöönottoon sekä ylläpitoon.
- Laajennetaan työsuhdematkalipun ja työmatkavähennyksen sekä autoedun käyttöä monipuolisempien ja ympäristöystävällisempien liikkumisvaihtoehtojen lisäämiseksi.
- Vähennetään tietöistä aiheutuvia ruuhkia velvoittamalla kaikki kaupunkiseuduilla liikennettä haittaavia kunnostustöitä tekevät tahot ilmoittamaan etukäteen avoimeen järjestelmään urakkasuunnitelmansa. Pyritään toteuttamaan mahdollisimman paljon kunnostustöitä yhdellä kadunavauksella.

Kestävän kaupunkikehityksen työkalut

Kasvun kestävä vastaanottaminen vaatii kaupunkiseuduilla kokonaisvaltaista maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua. Tiivis yhteistyö seudun kaupunkien ja valtion välillä on edellytys kestäväälle kaupunkikehitykselle. Jotta kasvun haasteisiin pystytään vastaamaan, tarvitaan asuntomarkkinoille toimivimpia markkinoita sekä kaupungeille vahvat kannustimet kasvun edellyttämään kaavoitukseen. Lisäksi meillä tulee olla rohkeutta uudistaa maankäyttö- ja rakennuslakia ennakkoluulottomasti.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimusten kehittäminen

MAL-sopimuskäytäntöä on toteutettu suurimmilla kaupunkiseuduilla. Sopimukset ovat osoittautuneet hyväksi työkaluksi kaupunkiseutujen ja valtion yhteisesti sovittujen tavoitteiden toteuttamiseen maankäytössä, asumisessa ja liikenteessä. Sopimuksissa määritetään esimerkiksi tavoitteet lähivuosien maankäytön kehittämiseksi ja asuntotuotannolle sekä liikenneverkon keskeiset kehittämishankkeet.

Käytännön jatkuvuuteen liittyy kuitenkin epävarmuutta ja kaupungit ovat pelänneet suoran sopimuskumppanuuden loppumista. Kaupungit ovat myös kantaneet huolta investointikyvystään. Suoran sopimuskäytännön jatkuvuus on turvattava kirjaamalla yhteistyövelvoite lakiin maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen yhteydessä. Sopimukset tulisi laatia nykyistä pidempiaikaisiksi. Kaupunkeja olisi myös syytä palkita erikseen asetettujen tavoitteiden ylittämisestä. Vastaavasti valtio voisi edellyttää kaupungeilta tiukemmin tuloksellisuutta. Valtion tulisi myös tarkastella nykyisten rakentamiseen suunnattujen menojensa ja varojensa uudelleen kohdentamista. Lisäksi kaupunkiseutuja on kannustettava edelleen tiiviimpään yhteistyöhön maankäytön, liikenteen ja asumisen suunnittelussa.

- MAL-sopimuskäytäntöä jatketaan suurimmilla kaupunkiseuduilla (metropolialue, Tampere, Oulu ja Turku). Sopimuskäytäntö kirjataan lakiin yhteistyövelvoitteena maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen yhteydessä.
- Sopimukset solmitaan suorassa kumppanuudessa valtion ja kaupunkiseutujen välillä. Sopimukset laaditaan myös pidempiaikaisiksi.
- Sopimusten kytkentää kaupunkiseutujen investointeihin ja niiden rahoitukseen osallistumiseen vahvistetaan. Valtio voi osallistua investointien rahoitukseen myös luovuttamalla omistamaansa maata hankeyhtiöille.
- Kaupunkeja palkitaan tavoitteiden ylittämisestä lisärahoituksella, ja vastaavasti sopimusten velvoittavuutta ja seuranta tiukennetaan.

Asuntopolitiikan suunnanmuutos

Eri puolilla Suomea kohdataan erilaisia asumiseen liittyvistä haasteita. Samaan aikaan kun kasvukeskuksissa asumisen hinta on noussut, tuskaillaan harvaan asutuilla alueilla asuntojen romahtanutta arvoa. Toisella paikkakunnalla olisi tarjolla töitä, mutta vanhaa asuntoa ei saa kaupaksi hinnalla, jolla kaupungista löytäisi sopivan uuden. Työvoiman liikkuminen on tahmeaa, kun vuokra-asunnoista on pulaa. Suurin huoli on heistä, joilla ei ole kattoa lainkaan pään päällä. Pystymme ratkaisemaan nämä ongelmat järkevällä asuntopolitiikalla.

Asumisen erilaiset ongelmat vaativat erilaiset lääkkeet. Kasvukeskuksissa kallistuva asuminen kertoo kaupungin vetovoimasta. Kaupungissa halutaan asua ja hyvistä sijainneista ollaan valmiita maksamaan enemmän. Jos kasvavaan kysyntään ei onnistuta vastaamaan riittävällä tarjonnalla, asumisen hinta kallistuu nopeasti. Riittävän kaavoituksen ja asuntojen tarjonnan merkitys tunnistetaan laajasti. Valitettavasti tarjonnan lisäämiseksi esitetään usein toimimattomia keinoja: lisää sääntelyä ja valtion uusia tukimuotoja.

Asuntomarkkinoille tarvitaan toimivat markkinat. Asuntopulan perimmäinen syy ei löydy sääntelystä tai rakentamisen kustannuksista, vaan kuntien kaavoituksen kannustimista. Kun kaupungeilla on kannustimet

ja resurssit kasvuun, markkinoilla syntyä kyllä lopulta riittävästi asuntoja. Suunnittelulla on ehkäistävä esimerkiksi ympäristölle haitallisia ulkoisvaikutuksia, mutta muuten ihmisille on annettava laajempi vapaus itse arvioida sopivimpia asumisratkaisuja. Segregaatiota ehkäistään pitkäjänteisellä kaupunkisuunnittelulla, ja segregaatiokehitystä voidaan purkaa palveluiden ja kaupunkisuunnittelun hyvällä yhteistyöllä.

Julkisesti tuetut asunnot pitäisi kohdistaa nykyistä tarkemmin tarvitsijoille ja tuotanto olisi pyrittävä ajoittamaan rakentamisen laskusuhdanteisiin. Yleisesti on järkevämpää tukea asukkaita asuntojen sijaan. Kokoomus on esitellyt sosiaaliturvamallinsa, jossa asumisen tuet sisältyvät yhteen yleistukeen. Näin tuki asumiseen kohdentuu tehokkaasti ja yhdenvertaisesti kaikille tarvitsijoille. Omakustannusosuus kannustaa etsimään edullisempaa asuntoa.

Asuntotuotantoa voidaan edistää useilla eri keinoilla. Keskeisintä on kuitenkin huolehtia siitä, että kaupungeille on riittävät resurssit ja kannustimet kasvuun.

- Lasketaan asteittain julkisen talouden tilanne huomioiden oman vakituisen asunnon varainsiirtoveroa. Lisäksi kokeillaan mallia, jossa valtio palauttaa varainsiirtoveron tilanteissa, joissa työtön muuttaa työn perässä toiselle paikkakunnalle.
- Palautetaan tulorajat suurimpiin kaupunkeihin ja kohdennetaan valtion tukemat vuokra-asunnot nykyistä tehokkaammin pienituloisille ja muille erityisryhmille, joiden on vaikea vuokrata asuntoa vapailta markkinoilta. Asetetaan asunnottomat ensisijalle asuntojonoissa. Tutkimusten mukaan nykyinen ARA-tuettu asuntokanta ei kohdistu yhdenvertaisesti eniten tarvitseville ja syrjäyttää vapaarahoitteista asuntotuotantoa.
- Järjestetään kokeilu, jossa ARA-tuotannon tontit vuokrataan samoilla kriteereillä kuin tontit vapaarahoitteiseen asuntotuotantoon. Kokeilukohteissa korkea tonttivuokra hyvitetäisiin pienituloisille maksamalla heille suoraan lisätukea. Mikäli asukkaan tulotaso nousee, lisätuki vähenee tai poistuu kokonaan. Kokeilulla saataisiin tietoa nykyistä näkyvämmän tarjontatuen toteuttamisvaihtoehdoista.
- Tuotantotuen roolia suhdannepoliittisena välineenä vahvistetaan. Rakentamisen korkeasuhdanteessa korkotukivaltuuksia on laskettava. Matalasuhdanteessa tuotantotuen käyttäminen on perusteltua, koska näin voimme tukea myös rakennusalan työllisyyttä.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus ja sääntelyn keventäminen

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus tarjoaa mahdollisuuden sääntelyn keventämiseen, selkeyttämiseen ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen. Kaavoitusprosesseja ja maankäyttöperiaatteita on selkeytettävä ja avoimuutta lisättävä. Osana kaavoituksen ja rakentamisen sujuvoittamista lisätään aitoa vuorovaikutusta ja vähennetään valitusten aiheuttamia viivästyksiä.

Kokoomus katsoo, että tarjoamalla laajemmin mahdollisuuksia myös yksityisen maaomaisuuden kehittämiseksi, on mahdollisuus päästä kaikkien osapuolten kannalta nykyistä optimaalisempiin ratkaisuihin. Maanomistajien omaa aloiteoikeutta on vahvistettava tästä syystä.

- Kaavoitusprosesseja ja maakäyttöperiaatteita selkeytetään, yksinkertaistetaan ja nopeutetaan. Vähennetään kaavoituksen portaita.
- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa huolehditaan siitä, että maakuntakaavasta ei tule oikeusvaikutteista, vaan ainoastaan yleispiirteinen ja strategisesti ohjaava. Suurilla kaupunkiseudulla kannustetaan kuntia laatimaan yhteiset yleissuunnitelmat. Yhteistyötä vauhditetaan sitomalla velvoite yhteisestä suunnittelusta MAL-rahoitukseen.
- Kevennetään ja puretaan rakentamismääräyksiä ja sääntelyä, jotka syrjäyttävät asumisneliöitä, rajoittavat rakentamista tai vaikeuttavat täydennysrakentamista. Rajoitetaan kuntien mahdollisuuksia harjoittaa asemakaavoissa, maankäytösopimuksissa ja rakennusluvuissa liian yksityiskohtaista sääntelyä. Osana MAL-sopimuksia ja ARA-tukia edellytetään parkkipaikkainormien keventämistä toimivan joukkoliikenteen alueilla.
- Valituskäytäntöjä muutetaan siten, että asioita voitaisiin käsitellä kerralla, eivätkä eri valitukset ketjuuntuisi. Kaavavalituksissa otetaan käyttöön valituslupa, jonka vastapainoksi kaavoituksen vuorovaikutteisuutta lisättäisiin
- Otetaan käyttöön sähköinen asiointi rakennusprosesseissa kaikissa kunnissa.
- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen yhteydessä parannetaan yksityisten maanomistajien mahdollisuuksia esittää näkemyksiään maaomaisuuden kehittämisestä vahvalla aloiteoikeudella. Maanomistaja voisi käynnistää kaavoitusprosessin ja esitellä oman suunnitelmansa alueen kehittämiseksi kaavoituksesta päättävälle toimielimelle. Lopullinen päätösvalta kaavoituksesta ja suunnitelman edistämisestä säilyisi kuitenkin kunnalla. Lisäksi edellytyksenä on, että suunnitelma on ylemmän kaavatason yleissuunnitelman ehtojen mukainen. Vastaavaa aloiteoikeutta vahvistetaan myös rakennusten käyttötarkoituksen muutoksissa.
- Siirrytään asuntojen minimikokosääntelystä toiminnallisten vaatimusten määrittelyyn. Kevennetään esteettömyysvaatimuksia siten, että uudiskohteen kaikkien asuntojen ei tarvitse olla esteettömiä.

Kaupunkien kasvun rahoitus

Kaupunkien kasvu vaatii investointeja uusiin liikennehankkeisiin sekä palveluihin. Kasvun vaatima rahoitus ja muut kaupunkien erityispiirteet on huomioitava nykyistä paremmin valtionosuusjärjestelmässä.

Panostukset kaupunkien kasvuun tuottavat myös valtiolle verotuloja talouskasvun vauhdittuessa. Jos

kaupungeille ei anneta kasvun vaatimia resursseja, on kaupunkien jarrutettava kasvuaan ja kaavoitustaan. Tästä kärsii koko Suomen kilpailukyky.

Kokoomus esittää perinteisten MAL-sopimusten rinnalle kaupungeille uutta kasvurahamallia. Kaupungit saisivat erillistä kasvurahaa asukasluvun kasvun ja valmistuneiden asuntojen mukaan. Hyvien joukkoliikennedyhteyksiin varteen rakennetuista ja erityisryhmille suunnatuista asunnoista maksettaisiin korotuksia. Malli helpottaisi kasvun vaatimien investointien toteutusta ja kannustaisi kaupungeja kaavoittamaan riittävästi uusia asuntoja ilmaston- ja ympäristön näkökulmasta kestäville sijainneille. Se myös täydentäisi MAL-sopimuksia kestävä kaavoituksen kannustimena ja olisi suunnattu myös pienemmille kaupunkiseuduille.

- Huomioidaan paremmin kasvavien kaupunkien rahoitustarpeet ja kaavoituksen kannustimet valtionosuusjärjestelmässä. Annetaan kaupungeille uutta kasvurahaa asukasluvun kasvun ja valmistuneiden asuntojen mukaan.
- Yhteisöveron jakosuhdetta päivitetään kuntien hyväksi
- Kuntien verotilitysjärjestelmä uudistetaan ennakoitavamaksi
- Kaupunkien EU-rahoituksen hakemisoaamista vahvistetaan

Vähäpäästöiset kaupungit

Suomalaisten kaupunkien on otettava vahva rooli ilmastotaistelun eturintamassa kansallisesti ja osin myös kansainvälisesti. Kaupunkialueilla merkittävä osuus päästöistä syntyy liikenteestä, asumisesta ja energiatuotannosta. Pienhiukkasten on arvioitu aiheuttavan Euroopassa satoja tuhansia ylimääräisiä kuolemia vuodessa.

Suomalaisen hiilijalanjälki on suuri kansainvälisessä vertailussa. Emme ole vielä mallimaa, vaikka luku selittyykin osin korkealla elintasolla, kylmillä olosuhteilla ja pitkillä välimatkoilla. Esimerkiksi Ruotsin hiilidioksidin kokonaistuotanto on selkeästi alempi kuin Suomella, vaikka maan asukasmäärä on lähes kaksinkertainen Suomeen verrattuna.

Tiivis mutta samalla hyvän elinympäristön luova kaupunkirakentaminen on ilmastoteko, sillä se vähentää esimerkiksi omalla autolla liikkumisen tarvetta ja lämmitystarvetta henkilöä kohden. Tiiviissä kaupunkirakentamisessa voidaan ottaa laajamittaisesti käyttöön puhtaita teknologioihin ja käytäntöihin perustuvia ratkaisuja. Usein teknologiat ja rakennusmenetelmät ovat jo olemassa ja kustannuksiltaan matalia ja säästöjä mahdollistavia.

Esimerkiksi puurakentamisen edistämiseksi on tehty jo paljon. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että maahamme on syntynyt suuri joukko yrityksiä, joilla on osaamista suurienkin puurakennusten tekemiseen. Yksittäisistä kerrostaloista olisi siirryttävä kokonaisten uusien kaupunginosien puurakentamiseen. Puurakentaminen on kustannuksiltaan jo kilpailukykyistä betonirakentamiselle ja rakentaminen kestää huomattavasti lyhyemmän aikaa kuin perinteinen rakentaminen.

Tavoitteenamme on, että mahdollisimman moni kaupunki olisi hiilineutraali jo 2030-luvulla. Kaukolämpöverkolla tulee olemaan pitkään keskeinen rooli kaupunkien lämmittämisessä, mutta kaupunkien tulisi katsoa tätä täydentäviä vaihtoehtoja ennakkoluulottomasti jo nyt etenkin uusien kaupunginosien osalta. Nykyaikainen lämpöpumpputeknologia tai geotermiset ratkaisut ovat mullistamassa lämmön varastoinnin ja talteenoton mahdollisuudet.

Kaupungit ovat houkutteleva alusta myös uusien ilmastoinnovaatioiden luomiselle. Esimerkiksi lämmön kulutusjoustoautomaatiikalla voidaan saada jopa muutaman kymmenen prosentin säästöjä energialaskussa, kun takaisinmaksuajat ovat jopa alle viisi vuotta. Näiden ratkaisujen edistämistä on nopeutettava paremmalla tiedottamisella.

Elinkaariajattelu ja kiertotalous on otettava kaupunkikehityksen perustaksi. Erilaisilla kannusteilla tai säädöksillä saadaan varmistettua, että uusin tieto ja parhaat käytännöt tulevat osaksi kaupunkirakentamista ja kaupunkien kehittämistä saman tien eikä vasta vuosikymmenien päästä.

- Nopeutetaan toimenpiteitä, jotta suomalaiset kaupungit ja kaupunkivetoiset alueet muuttuvat hiilineutraaleiksi jo 2020- ja 2030-luvuilla.
- Kaupungit lämpimäksi puhtaasti vuoteen 2040 mennessä. Lämmitysteknologiat kehittyvät huimaa vauhtia ja ainoa ilmastoneutraali vaihtoehto ei enää ole puun polttaminen. Laajamittaiset lämpöpumppuratkaisut ovat yleistyneet nopeasti ja geotermisen lämmittämisen ratkaisut ovat pilotointivaiheessa Suomessa.
- Edistetään sähkön ja lämmön kulutusjoustoautomaatiikka. Uusien rakennusten osalta on harkittava velvoitetta kysyntäjoustoautomaatiikan rakentamiseen.
- Kokoomus kannattaa tiivistä kaupunkirakentamista. Kaupunkien tulee ensisijaisesti kasvaa sisäänpäin, jotta julkinen kulkuväline tai pyöräily on vaihtoehto yksityisautoilulle. Siirrytään kaupunkien liikenneratkaisuissa kohti puhtaampia vaihtoehtoja.
- Edistetään kestävä, älykästä ja vähähiilistä rakentamista. Jokainen kaupunki voisi ottaa esimerkiksi piirustuspöydälle uuden täysin puusta rakennettavan kaupunginosan.

- Kannustetaan suomalaiset kaupungit rakentamaan yhteistä kaupunkien rintamaa ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi. Esimerkiksi Global Covenant of Mayors for Climate and Energy on merkittävä toimija tällä saralla. Kannustetaan myös ystävyyskaupunkeja mukaan kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin.
- Torjutaan kertakäyttökulttuuria ja ohjataan kulutustottumuksia kohti kestävämpää suuntaa, jotta uustuotannon tarve, kuljettamisen tarve ja yhdyskuntajätteen syntyminen vähenevät. Säädetään kierrätyskelpoisen jätteen kaatopaikkakielto ja tiukennetaan kierrätyskelpoisen jätteen erilliskeräysvaatimuksia.
- Panostetaan yritys- ja innovaatiopolitiikassa cleantech-yritysten synnyttämiseen ja tukemiseen. Kaupunkinäkökulmasta tämä voi tarkoittaa esimerkiksi yritysklustereiden, innovaatiokeskusten, startupien tai yrityshautomoiden kannustamista.

Hyvinvoivat asukkaat

Valitettavasti kaupunkikehityksen varjopuolena myös työttömyydellä ja muilla sosiaalisilla ongelmilla on taipumus keskittyä kaupunkien sisällä tietyille alueille. Segregaatiokehityksen torjunta vaatii kaupunkien toimien ohella myös valtion tason politiikan tukea kaupungeille sosiaalisten ongelmien torjuntaan ja ennaltaehkäisyyn.

Kaupunkien roolia on vahvistettava työttömyyden hoidossa sekä kotoutumisessa. Vieraskielisten keskittyminen suuriin kaupunkeihin lisää palvelutarvetta. Alueellisesti vahvistetuilla palveluilla torjutaan sekä alueiden segregaatiota että asukkaiden syrjäytymistä. Näiden rinnalla kaupunkikehityksessä on vahvistettava niitä tekijöitä, jotka lisäävät ihmisten hyvinvointia ja viihtyisyyttä.

- Uudistetaan valtionosuusjärjestelmää suurten kaupunkien erityispiirteet, kuten vieraskielisten määrä ja palvelutarve huomioiden.
- Kohdennetaan lisärahoitusta alueille, joissa työttömyys ja muut sosiaalisia haasteita kuvaavat tunnusluvut ovat merkittävästi keskimääräisiä korkeampia. Esimerkiksi perusopetuksen tasa-arvorahoitusta tulee vahvistaa.
- Varmistetaan suurille kaupungeille vahva rooli ja resurssit työllisyyden hoidossa ja kotoutumisessa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Lisätään eriasteisten koulutuspaikkojen tarjontaa kaupungeissa. Räätelöidään koulutuspolkuja niin, että ammatillisen koulutuksen rinnalla tarjotaan myös koulutusta kielestä ja kulttuurista. Työllisen työvoiman määrä kasvaa kaupungeissa muun muassa maahanmuuton seurauksena.

- Keskitetään maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilut alueille, joissa segregatioriski suurin ja osallistumisaste alhainen.
- Kehitetään lähipoliisijärjestelmää, jossa alueen asukkaille tutut poliisit työskentelevät asuinalueilla ennaltaehkäisten rikollisuutta ja lisäten turvallisuutta. Lähipoliisi tekisi tiivistä yhteistyötä muun muassa opettajien, lastensuojelun ja sosiaalityön kanssa.
- Ei myönnetä korkotukea tai avustuksia valtion tukemien vuokra-asuntojen rakentamiseen alueille, joissa segregatation riski on kasvanut. Hankintaan olemassa olevasta asuntokannasta yksittäisiä asuntoja tai hyödynnetään välivuokrausmallia.
- Panostetaan ihmisten hyvinvointia lisääviin ja ylläpitäviin asioihin, kuten kulttuuriin, liikuntaan, tapahtumiin ja luoviin aloihin. Kehitetään viihtyisiä ja esteettömiä kaupunkiympäristöjä, joissa on virkistysmahdollisuuksia ja yhteys luontoon. Vahvistetaan kaupungeissa avoimuutta ja osallistumista läpileikkaavana toimintatapana.

Kaupunki on ihmisten yhteisö!